

Vergaderjaar 2020–2021

28 286

Dierenwelzijn

28 807

Vogelpest (Aviaire influenza)

Nr. 1198

BRIEF VAN DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUUR EN VOEDSELKwaliteit

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 18 juni 2021

Op 28 mei jl. informeerde ik uw Kamer over de situatie rondom hoogpathogene vogelgriep (HPAI) (Kamerstukken 28 286 en 28 807, nr. 1185). Inmiddels is het bijna juli en zijn de maatregelen, waaronder de ophokplicht, bijna acht maanden van kracht. Dit illustreert de bijzondere HPAI situatie van dit seizoen in vergelijking met voorgaande jaren. In deze brief informeer ik u over de huidige situatie in Nederland en Europa en mijn voorgenomen beleid.

Hoogpathogene vogelgriep in Nederland en Europa

Allereerst wil ik een update geven van de besmettingen in Nederland en Europa. Op vrijdag 21 mei jl. is een kalkoenenbedrijf in Weert (provincie Limburg) besmet verklaard met hoogpathogene vogelgriep (HPAI) type H5N8. Op donderdag 10 juni is een besmetting vastgesteld op een dierenweide in Vleuten (provincie Utrecht) en een bij een vogelopvang in Rotterdam (provincie Zuid Holland).

Het vogelgriepvirus circuleert ook nog in wilde vogels. Het aantal met H5N1 besmette ganzen in Friesland en Groningen lijkt wel af te nemen, maar in andere delen van Nederland zijn in week 23 nog drie vondsten gedaan van met H5N8 HPAI besmette meeuwen, eenden en ganzen. In andere Europese lidstaten neemt het aantal besmettingen af. In Duitsland en België is onlangs de ophokplicht ingetrokken.

Afwijkend vogelgriepseizoen

We hebben het afgelopen jaar en de eerste helft van dit jaar te maken met een bijzonder vogelgriepseizoen, met name bijzonder omdat het seizoen veel langer duurt dan in voorgaande jaren. De ophokplicht in Nederland duurt inmiddels al bijna 8 maanden. Dit heeft veel gevolgen voor het welzijn van pluimvee dat normaal gesproken een buitenuitloop heeft. Daarnaast heeft de lange ophokplicht gevolgen voor de houders van deze vrije-uitloopkippen, die de geproduceerde eieren niet langer als vrije-

uitloop eieren kunnen verkopen. Ook loopt de afzet van Nederlandse vrije-uitloopeieren in buurlanden terug en dreigt Nederland een markt-aandeel te verliezen in het buitenland als de ophokplicht nog langer duurt. Tevens zien we regionale verschillen in aantal uitbraken en in vondsten van besmette wilde vogels. De huidige situatie vraagt daarom een zorgvuldige heroverweging van het beleid dat ik tot nu toe heb gevoerd om te bezien of versoepelingen kunnen worden doorgevoerd.

Ik wil mijn beleid zorgvuldig overwegen en een verantwoord besluit kunnen nemen. Daarom neem ik de wekelijkse risicobeoordeling van de deskundigengroep dierziekten mee in mijn overwegingen. Zoals toegezegd heb ik de deskundigen gevraagd een risicobeoordeling te geven voor heel Nederland. Gezien de regionale verschillen heb ik hun tevens gevraagd om een risicobeoordeling te geven over verschillende regio's.

Deskundigengroep dierziekten

Op 14 juni heeft de deskundigengroep dierziekten de situatie opnieuw geanalyseerd en de kans op besmetting van een pluimveebedrijf, gegeven de situatie, beoordeeld. Daarin hebben zij ook beoordeeld in hoeverre het intrekken van de ophokplicht in bepaalde regio's de kans van besmettingen van pluimveebedrijven zou doen toenemen (regio's zoals in bijlage 2)¹. Zij schatten de kans van besmetting voor heel Nederland in als matig tot hoog. Lokaal kunnen er grote verschillen zijn voor introductiekansen van AI, omdat ook kleine waterrijke gebieden aantrekkelijk kunnen zijn voor watervogels. Zij achten de kans op besmetting in de kustprovincies en langs de grote rivieren hoger dan in andere gebieden maar geven ook aan dat daarbuiten de kans in kleinere waterrijke gebieden hoog kan zijn. Als in heel Nederland de ophokplicht wordt ingetrokken, zou de kans dat minimaal één pluimveebedrijf besmet zou raken met vogelgriep toenemen naar hoog. Als de ophokplicht wordt ingetrokken in bepaalde regio's (zie bijlage 1)², schatten zij de kans dat in die gebieden een pluimveebedrijf besmet raakt in als matig. De deskundigen gaven aan dat de onzekerheid over hun beoordeling groot is, vooral vanwege het feit dat het virus dit jaar lang blijft circuleren in vogels die in Nederland broeden. Zij maakten daarbij ook de kanttekening dat er de afgelopen tijd niet alleen uitbraken zijn geweest in (waterrijke) risicogebieden, maar ook in gebieden waarvan, op basis van gegevens vanaf 2014, werd verondersteld dat het risico daar lager was. Het verslag van de deskundigen is als bijlage 2 bij deze brief meegestuurd.

Nederland in regio's

In bijgevoegde kaart in bijlage 1 staat weergegeven hoe wij Nederland hebben ingedeeld in 20 regio's. Dit zijn dezelfde regio's als die gebruikt werden in 2018, toen er een regionale ophokplicht werd ingesteld en deze regionaal werd ingetrokken. Gezien de verschillen in de epidemiologische situatie in de diverse regio's hanteer ik een aantal criteria voor de afweging in welke regio's ik verantwoord kan besluiten de ophokplicht in te trekken, namelijk:

- Het betreft een regio die op basis van het tot nu toe gebruikte epidemiologische model in het verleden een laag risico had;
- Er is sinds april 2021 geen uitbraak met HPAI is geweest en er zijn ook geen besmette dode wilde vogels meer gevonden;
- Geen hoge pluimveedichtheid in de betreffende regio.

¹ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

² Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

Op vijf regio's zijn deze drie criteria van toepassing. Het gaat om de regio's die zijn gelegen in het oostelijk deel van Overijssel (regio 8), Gelderland (regio 9) en Noord Brabant (regio 18), in het midden van Noord Brabant (regio 17) en in Limburg (regio 20). In totaal liggen er in die vijf regio's 81 pluimveebedrijven met een uitloop van de in totaal 443 die er in Nederland zijn. Dit betreft 52 vrije-uitloop bedrijven en 29 biologisch bedrijven.

Besluit regionaal intrekken ophokplicht

De kans op een uitbraak in de vijf genoemde regio's bij intrekking van de ophokplicht achten de deskundigen matig. Gezien deze veterinaire risico-inschatting, de dierenwelzijnsaspecten, de financiële situatie voor pluimveehouders en het verlies van marktaandeel voor vrije-uitloopeieren acht ik het – na zorgvuldige afweging van alle belangen – verantwoord om de ophokplicht in de vijf regio's per zaterdag 19 juni in te trekken.

In regio 10, waar de Gelderse Vallei in valt, zijn ook dit jaar nauwelijks vondsten van besmette wilde vogels geweest en geen uitbraken en dat geldt ook voor de Gelderse Vallei. Toch laat ik in die regio de ophokplicht in stand, vanwege de hoge pluimveedichtheid. Als daar een besmetting optreedt, bestaat de mogelijkheid dat het virus zich snel verspreidt tussen de bedrijven. Dat geldt ook voor regio 19 in het zuidoosten van Noord Brabant waar een kleinere pluimveedichte kern zit maar waar bovendien het recent besmette bedrijf in Weert lag.

Ik realiseer me dat er door het regionaal ophokken verschillen in perspectief en afzetmogelijkheden ontstaan tussen vrije-uitloopbedrijven in de verschillende regio's. Dit is mijns inziens helaas onvermijdelijk, omdat, zoals ik hiervoor heb aangegeven, ik de opheffing van de landelijke plicht op dit moment niet verantwoord acht. Ik hoop echter door de stapsgewijze aanpak de sector perspectief te kunnen bieden. Met de diverse sectoren is over deze aanpak overleg geweest.

Op de website van RVO.nl (rvo.nl/dierziektenviewer/) staat informatie die pluimveehouders kunnen gebruiken om vast te stellen of hun bedrijf of locatie valt in een van de vijf regio's waar de ophokplicht wordt ingetrokken.

Monitoren van de situatie

Ik zal de situatie nauwlettend volgen en wekelijks de deskundigengroep om een beoordeling blijven vragen. Daarbij neem ik in mijn toekomstige afweging onder andere de epidemiologische situatie in de vijf regio's mee en het aantal gevonden besmette wilde vogels in de rest van Nederland om te kijken in welke andere regio's ik het verantwoord acht de ophokplicht op te heffen.

Regionale en landelijke maatregelen

Tegelijk met het opheffen van de ophokplicht in de eerder genoemde regio's wil ik benadrukken dat de overige landelijke maatregelen, zoals het verbod op wedstrijden en tentoonstellingen en een bezoekersregeling van kracht blijven. Ik roep alle houders in heel Nederland op om de hygiëne-maatregelen in acht te blijven nemen en de afscherm- of ophokplicht in de andere regio's dan de vijf genoemde na te leven.

De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,
C.J. Schouten